

ne bo hotela samo životariti, ampak tudi kaj pozitivnega ustvariti. Zato bi bilo dobro, da bi se že zdaj preskrbelo, da dobi ta bodoči osrednji arhiv tudi prepise vseh za našo zgodovino važnejših listin, zlasti onih državnopravne vsebine.

Dokler se arhivi na ta način ne preustroje, so kakor goreča sveča, ki jo postaviš pod mernik in nikomur ne sveti. Družine in narodi pa, ki čislajo sebe, bodo znali ceniti tudi svoje arhive, priče svojega preteklega življenja in delovanja.

Rekel bi kdo: Saj naš narod nima zgodovine! kje so naši arhivi? — Ako tvorijo zgodovino kakega naroda krvave vojske, kruti boji in nasilni trinogi, — potem bi bili mogoče v zadregi z odgovorom, ker pravi slovenske duše je bilo od nekdaj ljubše mirno delo in prijateljski odnošaji do sosedov, kot pa sovražni prepiri in poboji. Lokavi tujec se je s to lastnostjo okoristil ter nam zagospodaril. A živeli in delali smo tudi mi in storili v obrambo zapadne civilizacije mogoče več, kot marsikateri drug narod, ki se v tem pogledu rad ponosito trka na prsi. Spominjam le na junaško dobo turških bojev, ko sta Slovenec in Hrvat stala na braniku vere in omike, medtem ko se je Madžar družil z osmanlinom in

Nemec delal razprtije v Cerkvi. Ravno proučevanje naše prošlosti je silno zanimivo in poučno: tu uvidimo, da morejo mali narodi skozi stoletja in tisočletja živeti in niti sredi velikih in silnih državnih tvorb ne izginejo. Slovenska zgodovina nas uči, da v etičnem svetu ne veljajo vselej zakoni fizičnega sveta, celo ne oni, da mora mali in manjštevili podležiti večjim in številnejšim. Marsikako burjo in nezgodo je moral pretrpeti naš narod, a poginil ni! Mnogi, ki so se pečali z zgodovino slovanskih narodov, trde, da Slovani nimajo toliko državnotvorne sile, ali zato toliko več odporne moči. Ako se to opaža pri vseh Slovanih, velja to posebič še za Slovence in Hrvate.¹ Proučavajoči njih povestnico se ne moremo dovolj načuditi njihovi žilavosti in nezlomljivi odporni moči. Odkar so se naši pradedje pojavili na obalah sinjega morja in si postavili domove pod sivimi vršaci gorskih velikanov, čez trinajst stoletij kljubuje narod vsemu, kar hoče, da ga zatire, in s to neizčrpljivo vztrajnostjo je obranil in ohranil svoje ime, svojo individualnost in svoj teritorij.

¹ Prim. Vjekoslav Klaić, Povjest Hrvata, I. Uvod.

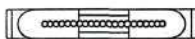
Ne tožim več.

Zložil Fr. Neubauer.

Ne tožim več, ne plakam več.
Postal sem kakor grob molčeč,
ki svetu ne odkriva,
kaj pretrpelo je srce,
ki v njem počiva.

Postal sem kakor dno morjá,
ki ne pove, ki ne izdá,
kje žrtve spē vetrov besnečih,
kam potegnili jih seboj
valov je moč kipečih.

Kot polje širno sem postal,
ki sneg ga debel je zapal:
nad poljem burja se drevi
in divje žvižga, tuli, —
polje leži — molči!

V spomin.

Zložil Silvin Sardenko.

Lani sem na vrtu videl
rožmarin in majaron,
ali letos ni na vrtu
več nobenih rožnih kron.

Tam na grobu sem ga videl,
majaron in rožmarin.
Mir ti bodi, dekle mlado,
in ta drobni verz v spomin!

